

S2019/05151/SF

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar på Grundpension (SOU 2019:53)

Försäkringsfacket Forena har valt att lämna ett eget remissvar angående delbetänkandet Grundpension (SOU 2019:53). Forena har ungefär 13 000 medlemmar anställda i försäkringsbolag, närstående banker och försäkringsförmedlare. Forena är det fackförbundet i Sverige som är specialiserat på försäkringsbranschen.

Garantipensionsutredningens förslag att omvandla garantipensionen till en grundpension är föranlett av EU-domstolens dom i målet Zaniewicz-Dybeck. Domen fastställde att svenska garantipensionen är en minimiförmån och därför ska samordnas enligt de särskilda reglerna om minimiförmåner i EU:s reglering av samordning av sociala trygghetsförmåner. Det innebär att dagens regler för garantipension inte är tillämpliga: att garantipensionen är baserad på antal år man varit bosatt i Sverige och att erhållen förmån kan tas med till annat EU-land. De samordningsregler för minimiförmåner, som istället ska gälla, innebär bland annat att bosättningsstid i annat EU-land ska tillgodoräknas samt att bosättning i Sverige krävs för utbetalning av förmånen.

Generaladvokatens, EU-domstolens och Garantipensionsutredningens redogörelse och analys av det svenska grundskyddet för äldre visar att det råder stora oklarheter kring förmånernas syfte och omfattning. Hur definierar vi standardtrygghet, grundskydd och minimiförmåner? Garantipensionsutredningen hänvisar bland annat till att garantipensionen är ett grundskydd som ska ge alla ”en rimlig ålderspensionsnivå”, en nivå som ska ge uttryck för allmän välfärd. Denna förmån ska emellertid endast tillfalla den som har stark anknytning till Sverige, det vill säga ha bott i Sverige i minst 40 år. EU-domstolen menar istället att det är frågan om en minimiförmån, trots att Sverige har en sådan i form av det så kallade äldreförsörjningsstödet som ska ge äldre ”en skälig levnadsnivå”. Ska en äldre ensamstående person som saknar egna tillgångar och som har rätt till full garantipension eller äldreförsörjningsstöd kunna försörja sig måste båda ersättningarna, kompletteras med bostadstillägg. Nettoskillnaden mellan två personer med respektive kombination av dessa två

ersättningar uppgår till drygt 1 700 kronor per månad eller 56 kronor per dag. Ett belopp som också skulle kunna definiera innebörden och skillnaden i nivåerna ”en rimlig ålderspensionsnivå” och ”en skälig levnadsnivå”. Och inte bringar Garantiutredningen större klarhet kring grundskyddet när de föreslår att arbete som ger en pensionsgrundad inkomst på minst 1 inkomstbasbelopp per år i minst 40 år ska ge rätt till full grundpension (garantipension). Det innebär i praktiken att en utlandsboende person kan arbeta i två månader per år i Sverige under 40 år och få grundpension på 7 700 kronor/månad efter skatt som ogift. Det kan jämföras med att en deltidstjänst med 15 000 kronor/månad under 40 år ger en allmän pension på 8 500 kr/månad efter skatt, en skillnad 800 kronor/månad. Förutom att det orimliga att 80 månaders arbete ska betraktas som en stark anknytning till Sverige, kan den marginella skillnaden i ersättning anses som stötande. Särskilt mot bakgrund av att den deltidsarbetande personen under sitt arbetsliv kommer att betala omkring 2,5 miljoner kronor i pensionsavgift och inkomstskatt. Motsvarande belopp för den utlandsboende personen kan antas uppgå till 1,2 miljoner kronor.

Sammantaget visar detta på nödvändigheten av att regeringen tillsätter en utredning som får i uppdrag att utforma ett grundskydd för äldre där förmånerna för det allmänna pensionssystemet respektive minimiförmånerna för äldre som saknar egen försörjning tydligt åtskils. I väntan på en sådan utredning bör inga förändringar av garantipensionen genomföras. Det skulle förvisso kunna innebära en ökad kostnad för statens anslag för garantipensionen, men Garantipensionsutredningen uppskattar kostnadsökningen till 129 miljoner kronor. Anslaget omfattar knappt 15 miljarder kronor. Dessutom gör utredningen bedömningen att det är förenligt med EU-rätten ifall Sverige väljer att även fortsättningsvis betala ut garantipensionen till personer utomlands. Av den anledningen avstyrker Forena Garantipensionsutredningen förslag att göra om garantipension till grundpension.

Anders Johansson
Förbundsordförande

Håkan Svärdman
Föredragande

Kontaktuppgifter för avsändaren:

Forena
Sturegatan 15
103 54 Stockholm

E-post: hakan.svardman@forena.se